

Csontvázak, meglepő római és török emlékek kerültek elő a Tabán földjéből

Befejezéshez közeledik a Gellérthegy parkirozása, Morbitzer Dezső igazgató még egy kis türelmet kér s átadja Budapest közönségének Európa legszebben rendezett hegyét, a Gellérthegyet. Ugyiszólván nem maradt már pontja a Gellérthegynék, amelyiket a kertészeti olló, ásó és fantázia meghagyott volna a maga szűzi rendetlenségében. A hegy minden része és tagja megkapta a nagyvárosi jelleget, az utolsó volt az északi oldal, amelyik most áll befejezés előtt. Allítólag a Gyopár-utcánál van még egy kis rendezetlen foltja a Gellért-

hegynék, de ez annyira eldugott, hogy senki sem ismeri. A kis Gellérthegyen levő Kőbánya pedig szintén sorra kerül majd. Ugyhogya valóra válik Szendy Károly polgármester elképzelése: a pázsitozott és parkirozott Tabán a kertészeti teljesen rendbehozott, pompázatos Gellérthegyben végződik.

Ezzel rakta le Szendy Károly polgármester Budapestnek, mint fürdővárosnak, külső kereteit. E parkirozás után lehet majd továbbfejleszteni az igazi fürdővárost.

Oroszlánszelidítők is vannak az inségmunkások között

Aki gyalog, autóbuzson, vagy taxival elmegy a Tabán régi helye mellett, vagy a tranverzális úton átkel a Gellérthegyen: mindenki elragadtatással nézi az elébe táruló új panorámát. A polgármesteri utasítás alapján Király Kálmán tanácsnok, Morbitzer Dezső kertészeti igazgató, Szilágyi József kertészeti főfelügyelő és Fónod Károly kertészeti főtiszt az a négy szakértő, akinek keze alatt újjászülött a Gellérthegy és a Tabán. Átlag 250 napszámos és 150 inségmunkás dolgozott naponta ennek a tündérkertnek megteremtésén; persze szívesebben vették volna, hogyha minden napszámos szakmunkás lett volna, azonban igénybe kellett venni azt a sok inségmunkást, akit a főváros a nyomor enyhítése

érdekében alkalmazott. Ezek az inségmunkások a legkülönbözőbb rétegekből kerültek ki, cirkuszi oroszlánszelidítőtől kezdve, fel egészen a magasrangú, de önhibáján kívül elszegényedett hivatalnokig, mindenféle fajta ember akad köztük, tőzsdések és földbirtokosok is megkapták a maguk ásóját és gereblyéjét s tekintet nélkül előbbi foglalkozásukra: valamennyien mind kemény földmunkát kellett, hogy végezzenek.

A munkálatok során megdőlt az a terv, hogy a szabadtéri színpadnak készítsenek megfelelő helyet, ebből a hatalmas katlamból, amelyet szabadtéri színpadnak jelöltek ki, gyönyörű pihenő lesz, padsorokkal, az egész tájék árnyékos és lombos ligetkiképzést kapott. Maholnap ezt is befejezik.

Török csibukok és római kőrózsák

A legmeglepőbb azonban, hogy egész sereg régészeti leletre bukkantak a Tabán kertesítése és a Gellérthegy rendezése során. Egy ódon ház boltíves szobáiban rendezték be a kertészeti ideiglenes irodát és egyelőre itt hálmozták fel mindazt a sok régi pénzt, ágyugolyót és más tárgyat, amelyet a munkások találtak a terepen:

A fűszfontós ágyugolyó nem is ritka. Van belőlük egész sorozat. Az irodában a fal mellé rakták sorba a nagy goiyóbisokat, mellettük vannak a kisebb ágyugolyók, akad köztük olyan is, mint egy tojás, vannak sérültek és vannak épek. Valószínű, hogy mind Buda ostrománál hultak a Tabánba, eddig még senki nem vizsgálta meg az ágyugolyókat, hogy milyen időből valók, lehetnek a 48-as időkből és lehetnek a törökvész idejéből is.

A talált pénzek legnagyobb része osztrák eredetű, de van köztük nagyon sok, amelyik török pénz, valamennyi mind zöld patinával bevonva, még az is, amelyik Ferenc József idejéből való, egyszerű kétfiléses, amelyet a gyermekek veszthettek el a régi Tabánban. De igen értékes ezüstpénzeket is találtak, amelyek már sokkal régebbi keletűek. Egyelőre csak a fővárosi múzeum figyelmét hívták fel ezekre a leletekre, amelyek között egyike a legritkább tárgyaknak az a sok finom török pipa, amelyeknek kidolgozása egyenesen művészi. Találtak olyan török pipát, amelynek női csizmaalakja van és rózsaszínű égetett rózsá is szerepel a leletek közt, a törökök a csibuk alatt alkalmazták ezt a díszet.

Nagyon értékes az a kőrózsá, amelyet a rómaiak alkalmaztak a zuhanyok végére. Vízszórásra alkalmazták ezt, éppúgy mint ma. A csákány alól négy darabba került ki ez a kőrózsá, már összeragasztották, úgyhogya épnek látszik.

Egymásután hozták be a munkások a

kertészeti irodába régi sarkantyúkat, pitykegombokat, dolmánycsatokat stb. Az irodában apró kis szekrények vannak az iratoknak, munkásjegyzékeknek, az értékes kis leleteket ott raktározta el ideiglenesen. Előkerült a Tabánból egy teljesen ép kelta tányér is, amely meglehetősen mély és öblös, ez a legszebb darabja az eddigi gyűjteménynek. De a legértékesebb az a két méter hosszú, egy méter magas szarkofág, amelyikről pontosan megállapították, hogy kőbevéjt koporsó, de nem mindig volt koporsó, hanem egy időben kút mellett vályúnak is használhatták, mert oldalon vízfolyót hasítottak. Az égetett anyagból készült edények darabjai szintén nagy számban kerültek elő.

Azt is megállapították, hogy a régi Tabán helyen két temető is volt, találtak is egy cirillbetűs sírkölapot és alig ástak le hatvan centiméter mélyre: a csontvázak sorozatosan feküdtek egymás mellett a vékony talajréteg alatt. Sír, sír mellett volt. Nem is tudtak mit csinálni a sok emberi csonttal, telefonáltak ki a temető igazgatóságának, onnan küldtek kosarakat, belerakták a kosarakba és elhelyezték az irodába, úgyhogya alig lehetett tőlük ott mozogni.

Főképpen a Görög-utca torkolata gazdag római leletekben. Itt megtalálták a régi római sátrak nyomait, három-négy sátor tartozott együvé, ezek közt a földet lapátal elegyengették és ott csinálták meg a tűzhelyet. Megtalálták az elszenesedett fákat, amelyet a nagy táborúznél égettek a római katonák. És kikerült a föld alól két őrtorony maradványa, ezek valószínűleg a tábor őrtornyainak alapjai voltak, innen figyelték a Dunát, hasonmásukat megtalálták a túlsó parton, ott ahol Erzsébet királyné szobra áll. Egyelőre letakarták a két római oszlopocsonkot, nehogy köveit illetéktelenek széthordják.

Hová járt le borozni a budai basa?

A legizgalmasabb lelet egy mély pince volt; a föld felszíne alatt körülbelül hat-hét méternyire mély, boltíves, erős oszlopokon nyugvó földalatti helység ez, amelyikről egész legenda járja. Ennek a pincének állítólag alagút-folytatása van a Vár-

felé és összeköttetésben is van a Várral. Az alagút tabáni végénél a török időkben bormérés állt, a vendégfogadót nagyon szép csaplárosné vezette. És a budai basa alagúton át járt a Várból éjnek idején borozni a kitűnő vendégfogadóba. Ha pénz volna rá, megkeresnék ennek az alagútnak a folytatását és kikutatnák, hol járja keresztül a Várhegyet és hogy hova torkollik fent a Várban. Egyelőre befedték a mély pincét, nehogy valami szerencsétlenség, vagy baleset történjék.

Ezek a tabáni leletek és jelentések a legnagyobb mértékben felkeltették a főváros illetékes embereinek figyelmét, alaposan meg fogják vizsgálni és nem lehetetlen, hogy még igen sok értékes régiség fog kikerülni, ha tovább folytatják a Tabán földalatti feltárását is.